

Familie puternică pentru fiecare Copil

BULETIN INFORMATIV Nr.4

APRILIE 2015

ÎN ACEASTĂ EDIȚIE

Interviu cu Doamna Verginia RUSNAC,
director CRAP..... pag. 2

Experiența Scoției în aplicarea cadrului
de bunăstare a copilului ajustată la
contextul Republicii Moldova pag. 5

Consiliul Național Consultativ al Copiilor
și-a început activitatea pag. 8

Cadrul de bunăstare a copilului și factorii
protectori ai familiei discutați la un atelier
de lucru organizat de PPFC pag. 14

O casă pentru a reuni o familie

Citiți pag. 9-13

**Verginia RUSNAC,
director CRAP:**

**“Procesul educațional din Republica
Moldova trebuie să răspundă
diversității copiilor și cerințelor
individuale de dezvoltare”**

- Pentru o instituție de stat, structura pe care o conduceți activează relativ de puțin timp. Spuneți-ne, Vă rog, care este rolul și activitățile de bază ale Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică?

- Sunt sigură de faptul că un proces educațional în Republica Moldova, țară cu viziuni clare europene, trebuie să răspundă diversității copiilor și cerințelor individuale de dezvoltare. În acest context, Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică (CRAP) are misiunea de a asigura dreptul la educație de calitate pentru toți copiii. Urmărind scopul de organizare la nivel republican a asistenței psihopedagogice, Centrul coordonează, monitorizează și oferă suport metodologic Serviciilor de Asistență Psihopedagogică (SAP) raionale/municipale; elaborează metodologii de evaluare a dezvoltării copilului și adaptează instrumentele de evaluare; elaborează metodologii referitoare la asistența copiilor cu cerințe educaționale speciale și copiilor în situație de risc, pentru cadrele didactice, psihologii din instituțiile de învățământ preșcolar, primar și secundar general, cadrele didactice de sprijin, precum și pentru prevenirea problemelor în dezvoltarea copilului în situație de risc, și asistă metodologic autoritățile administrației publice locale în procesul de incluziune școlară a copilului.

.....
**Centrul Republican de Asistență
Psihopedagogică are misiunea de a
asigura dreptul la educație de calitate
pentru toți copiii.**
.....

- După prima perioadă de activitate ați modifica ceva în structura și competențele, atât a Centrului, cât și a SAP?

- Codul Educației, definind educația incluzivă, reliefează necesitatea oferirii oportunităților și șanselor egale pentru copii de a beneficia de drepturile fundamentale ale omului la dezvoltare și educație de calitate în medii comune de învățare. Această abordare a solicitat sistemului educațional să identifice posibilități și să dezvolte structuri la diferite niveluri, care ar facilita incluziunea educațională a tuturor copiilor. Eforturile făcute în acest sens, din momentul aprobării Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011 – 2020, au identificat drept structuri cheie în procesul de implementare a educației incluzive Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică, la nivel național și Serviciile de Asistență Psihopedagogică (SAP) la nivel de unități teritoriale administrative. Situația creată pe parcurs, determinată de anumite conjuncturi a demonstrat o dezvoltare neomogenă a SAP, precum și o constituire destul de tardivă a Centrului, în comparație cu acestea. Acest fapt, precum și anumite aspecte de coordonare și de înțelegere a responsabilităților au demonstrat anumite dificultăți, care s-au resimțit în primul an de activitate. Desigur, lecțiile învățate ne motivează să identificăm soluții și să

pledăm, în timpul cel mai apropiat, pentru anumite modificări de context.

- Care sunt prioritățile centrului și ale serviciilor pe termen scurt și mediu?

- Viziunea promovată de Strategia „EDUCAȚIA 2020” se axează pe faptul că, sistemul de educație al Republicii Moldova este accesibil tuturor cetățenilor, oferă educație de calitate, relevantă pentru societate și economie, în condiții de eficiență economică. Din această perspectivă, reformele educaționale în țara noastră, precum și armonizarea acestora cu tendințele europene, creează necesitatea promovării, în sistemul educațional, a unor acțiuni de sensibilizare și de dezvoltare a competențelor în domeniul abordării copilului cu cerințe educaționale speciale. Realitățile la care trebuie să se adapteze instituția educativă sunt într-o continuă schimbare, iar multitudinea de situații în care pedagogul este pus zi de zi necesită cunoașterea tuturor aspectelor ce ar putea influența desfășurarea activității educative. Procesul de incluziune educațională este complex, axându-se pe evaluarea dezvoltării copilului, identificarea timpurie a necesităților, trasarea intervențiilor în procesul de creștere și educație cu viziuni definitorii, pentru o incluziune socială și profesională. Consolidarea capacităților Serviciilor de Asistență Psihopedagogică, introducerea unor mecanisme cla-

re de identificare, evaluare și asistență cât mai timpurie a copiilor care necesită suport pentru dezvoltare, asigurarea suportului metodologic instituțiilor de învățământ în procesul de incluziune, precum și sensibilizarea și educația părinților vor îmbunătăți accesul la educație a copiilor. Acest lucru va genera, ca efect pe termen mediu, îmbunătățirea șanselor egale la educație pentru toți copiii, iar pe termen lung va spori, prin individualizarea procesului educațional la necesitățile copilului, calitatea și relevanța acestuia.

- Care sunt cele mai mari realizări, dar și provocări, la momentul actual, pentru realizarea politicilor din domeniul educației incluzive?

- Realizările în domeniul educației incluzive pot fi conturate prin implementarea unor politici educaționale fundamentate și de lungă durată, resurse financiare alocate, structuri pentru implementarea educației incluzive instituite la diferite niveluri, parteneriate realizate și număr semnificativ de copii pentru care incluziunea educațională a devenit realitate. Toate acestea vor rămâne a fi realizările zilei de astăzi, dacă nu vom reuși să aducem în educație calitate, competență și flexibilitate.

- Din punctul Dvs. de vedere, este pregătită societatea noastră să devină una incluzivă? Dacă nu este, atunci ce ar trebui de întreprins pentru a realiza acest obiectiv?

- Sunt convinsă de faptul că toți copiii din Republica Moldova au aceleași drepturi ca și copiii din Europa și din întreaga lume, iar șansa lor de a beneficia de ele depinde de competența și verticalitatea pe care o demonstrează fiecare din noi. Pentru a avea o societate incluzivă, schimbarea trebuie să înceapă de la fiecare persoană în parte: de la dezvoltare personală și profesională până la resetarea la noile priorități a responsabilităților pe care le avem la locul de muncă și în societate.

Foto simbol

- Care a fost aportul societății civile în acest proces?

- Datorită parteneriatelor strategice dezvoltate de către Ministerul Educației cu suportul UNICEF, în colaborare cu APL, ONG-urile cu experiență în dezinstituționalizare, printre care și AO "Parteneriate pentru fiecare copil", numărul copiilor în cadrul sistemului rezidențial de îngrijire a copilului s-a redus considerabil (la începutul reformei în cele 67 de instituții de tip rezidențial erau plasați circa 11.500 de copii, iar în anul 2015, sistemul rezidențial de îngrijire a copilului include 34 de instituții de tip rezidențial, în care sunt plasați 2.447 de copii). Procesul de dezinstituționalizare a condiționat, în mare parte și determinarea unei viziuni clare, precum și a unor măsuri concrete privind incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul general. Parteneriatul între sectoarele guvernamental și neguvernamental, consolidat la etapa de dezinstituționalizare s-a regăsit și în procesul de dezvoltare a educației incluzive, fapt care a permis atragerea unor resurse materiale și umane, dezvoltarea de competențe și structuri. Consider că este o experiență care trebuie valorificată în continuare.

- Există grupuri de copii pentru care educația incluzivă rămâne a fi doar un vis?

- Trebuie să recunosc că sistemul educațional nu poate asigura, astăzi, incluziunea tuturor grupurilor de copii. Acest lucru este determinat de faptul că incluziunea nu poate fi abordată ca o implementare tehnică simplă. Doar simbioza dintre politici, practici și o cultură incluzivă poate condiționa o stare de bine pentru toată comunitatea școlară. Suntem la etapa de determinare a modalităților de asigurare a unui proces educațional de calitate, axat pe necesități, pentru copii cu dizabilități de văz și auz, cu dizabilități severe, pentru cei cu autism, etc.

- Care ar fi modelul de educație incluzivă pe care îl alegem, până la urmă, pentru a-l dezvolta în țara noastră?

- Nu cred că există un model de educație incluzivă, pe care astăzi Republica Moldova

.....
... la începutul reformei în cele 67 de instituții de tip rezidențial erau plasați circa 11.500 de copii, iar în anul 2015, sistemul rezidențial de îngrijire a copilului include 34 de instituții de tip rezidențial, în care sunt plasați 2.447 de copii.
.....

îl poate prelua. Avem o situație și un specific aparte, care ne determină să dezvoltăm o educație incluzivă axată pe necesitățile copiilor noștri – de fapt, o educație de calitate. Trebuie să tindem spre un sistem în care învățarea și munca sunt sinonime care-i ajută pe cei implicați să gândească și să acționeze împreună. Doar un astfel de sistem poate genera un proces educațional semnificativ pentru toți.

- Ce facem cu școlile auxiliare care continuă să existe în paralel cu educația incluzivă și care, pe lângă faptul că „mănâncă” bani din buget au și un impact negativ asupra copiilor?

- Procesul de reformare a sistemului rezidențial, subordonat educației, este unul complex și sistemic, iar dezinstituționalizarea copiilor are o abordare multidiscplinară și complexă, axându-se pe evaluarea inițială și complexă a copiilor și familiilor acestora, elaborarea planurilor individualizate de asistență pentru fiecare copil, reintegrarea copiilor dezinstituționalizați în familia biologică/extinsă, dezvoltarea serviciilor comunitare și specializate (asistență parentală profesionistă, case de tip familie), pregătirea și transferul copiilor în servicii sociale și incluziunea copiilor dezinstituționalizați în instituțiile de învățământ general. Toate acestea sunt precedate de evaluarea dezvoltării copilului, acordarea serviciilor de suport, elaborarea, la necesitate, a planurilor educaționale individualizate. Trebuie să fim siguri de soarta fiecărui copil dezinstituționalizat, iar toate acestea implică multă muncă și deschidere, viziuni de abordare a relației: individ, comunitate, societate.

Experiența Scoției în aplicarea cadrului de bunăstare a copilului ajustată la contextul Republicii Moldova

“Acțiuni corecte pentru fiecare copil” este genericul unui nou seminar desfășurat recent, de AO „Parteneriate pentru Fiecare Copil” (PPFC), la care au participat reprezentanți de la Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Educației, și factori de decizie cu atribuții în domeniul protecției drepturilor copilului din cele 11 raioane partener ale PPFC, în implementarea proiectului „Familie puternică pentru fiecare copil”. Scopul evenimentului a constat în formarea unei înțelegeri comune în rândul factorilor de decizie și a specialiștilor care activează în sectoarele educație, sănătate și asistență socială din țară, privind cadrul de bunăstare a copilului.

Instruirea a fost oferită de un expert din Marea Britanie, care a lucrat pentru Guvernul Scoției la elaborarea și pilotarea cadrului național “Getting it right for every child” (“Acțiuni corecte pentru fiecare copil”). Modelul scoțian este axat pe o abordare comună, concentrată pe bunăstarea copilului și prevede implicarea specialiștilor din cadrul tuturor serviciilor accesibile familiei și colaborarea strânsă dintre aceștia, pentru a contribui maximal posibil la asigurarea celor opt indicatori de bunăstare a copilului, tinerilor și a familiilor: *sănătate, siguranță, incluziune, responsabilitate, respect, activism, afecțiune și realizări*.

Seminarul organizat de PPFC a întrunit două componente: una de pregătire de for-

matori naționali și alta de elaborare și adaptare a unui cadru național privind integrarea și aplicarea indicatorilor de bunăstare în toate serviciile universale, care urmează a fi pilotat de PPFC.

Printre subiectele esențiale abordate pe parcursul seminarului, au fost: *Lucrul în colaborare și Principiile bunăstării; Evidența, Evaluarea și Analiza; Planul Copilului, Evaluarea, Analiza strategică, Managementul schimbării* etc., toate având la bază instrumente de lucru comune, accesibile tuturor specialiștilor implicați în identificarea soluțiilor pentru cazurile comune ajunse în atenția lor.

Referindu-se la experiențele negative de abuz asupra copilului, expertul scoțian, Mike Mawby, a povestit că investigațiile ulterioare, au arătat lacunele de comunicare între sectoare.

„...Și, de fiecare dată când se producea o tragedie, investigațiile arătau că aceleași probleme ieșeau la iveală: persoanele nu vorbeau una cu alta. Persoanele vorbeau, însă într-o limbă care nu era pe înțelesul lor: specialiștii din domeniul medicinei utilizau termeni tehnici medicali, pe care învățătorii și asistenții sociali nu-i înțelegeau, asistenții sociali utilizau termeni tehnici din asistența socială din domeniul psihologiei și dezvoltării pe care alți profesioniști nu-i înțelegeau. Polițiștii foloseau termeni din domeniul Dreptului și a urmăririi penale pe care alți profesioniști nu-i cunoșteau (...) Deci, cunoscând toate aceste probleme, modelul pe care noi l-am dezvoltat în Scoția a avut drept scop să ofere un limbaj pe care specialiștii din toate domeniile să-l poată utiliza în comunicarea lor, pentru a vorbi despre ce se întâmplă și pentru a descrie într-un mod mai eficient cele întâmplate. Ulterior, am decis să mergem și mai departe și să elaborăm propriul nostru limbaj pe care să-l poată înțelege chiar și copiii și familiile lor. Deci, nu este un limbaj utilizat în mediile profesionale, este un limbaj pe înțelesul mamelor și al taților, un limbaj care poate fi utilizat și de tineri, iar noi sperăm că pe măsură ce persoanele vor deveni tot mai sigure și le va fi tot mai accesibil acest limbaj, vom ajunge să comunicăm tot mai bine unii cu alții, cu copiii și familiile acestora. Astfel le vom oferi o protecție mai eficientă.”

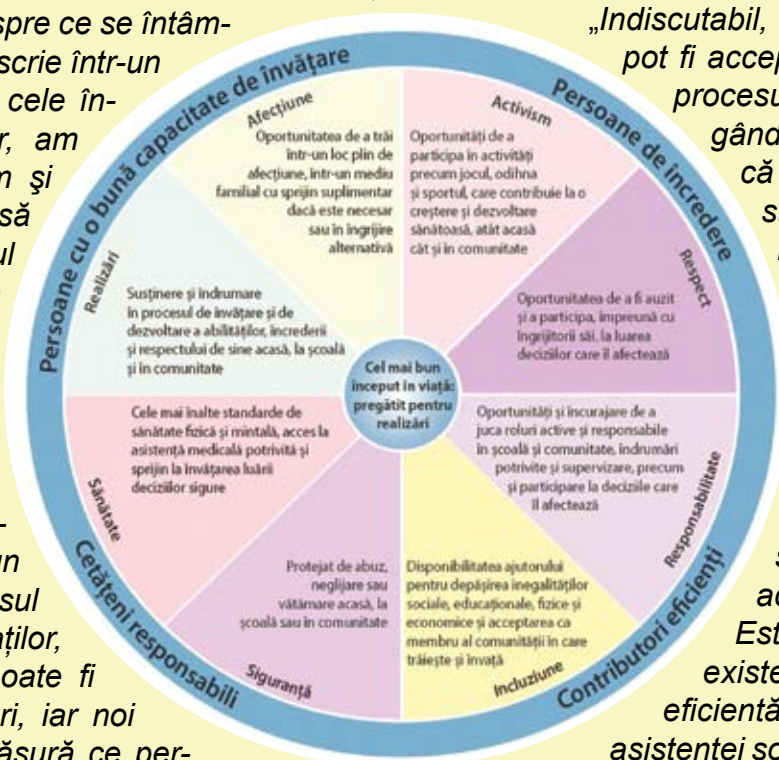

Participanții la seminar s-au arătat interesați de această nouă abordare care poate fi adaptată la contextul național și integrată în practicile de lucru cu copiii și familiile.

Viorica MARȚ
Consultant, Direcția învățământ
preuniversitar, Ministerul Educației

„Indiscutabil, acești indicatori pot fi acceptați sau folosiți în procesul educațional. Mă gândesc, de exemplu, că ar fi benefică o instruire a specialiștilor din cadrul serviciului de asistență psiho – pedagogică, la nivel raional, pentru ca atunci când se evaluează un caz sau altul, să se țină cont și de acești indicatori.

Este indispensabil să existe o conlucrare mai eficientă cu reprezentanții asistenței sociale, pentru că nu putem colabora separat. Eu cred că ori de câte ori se face o evaluare complexă de dezvoltare a copilului, trebuie să intervină și asistentul social. La fel, ar putea fi incluse și cadrele didactice ale comisiei multidiscipli-

nare, sau a comisiilor de pe lângă asistența socială, dacă ar fi informate și ar cunoaște principiile de bunăstare. Cred că atunci scopurile și acțiunile puse la bază pentru a se ajunge la un rezultat comun, ar fi realizate eficient.”

Tudor RĂDEANU
Șef Direcție Asistență Socială
și Protecție a Familiei, Ungheni

„Tema este actuală pentru domeniul de asistență socială. Structura asistenței sociale din raionul Ungheni face tot posibilul să organizeze aceste instruirii, deoarece am intrat în profunzime în dezvoltarea capacităților și dezvoltarea calității lucrului în esență, în domeniul asistenței sociale. Considerăm că este absolut necesar ca în prezent să lucrăm la dezvoltarea capacităților și de a îmbunătăți indicatorii, pentru a avea succese în atingerea standardelor în domeniul asistenței sociale.”

Silvia TOCARI
Specialist principal,
Direcția Asistență Socială și Protecție
a Familiei, Orhei

„Instrumentele date sunt foarte utile. Se simțea demult necesitatea apariției lor. Instrumentele cu care noi evaluăm familiile, nu dețin informația referitor la indicatori – care sunt riscurile, care sunt factorii protectori. Până când nu vom începe să lucrăm cu indicatorii de bunăstare, care să fie incluși în instrumentele de lucru, nu vom putea avea un produs pe care îl așteptăm. (...) Cu părere de rău, la noi medicina pune accent doar pe sănătate, poliția doar pe siguranță, asistența socială, pune accent doar pe câțiva indicatori. Dar e important să lucrăm pe acești 8 indicatori, dar toți în comun, prin prisma Legii 140, prin prisma Hotărârii de Guvern nr. 270. Avem cadrul legislativ, dar avem nevoie de instrumente de lucru adaptate noilor indicatori de bunăstare.”

Consiliul Național Consultativ al Copiilor și-a început activitatea

În premieră pentru Republica Moldova, pe lângă Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (MMPSF) va activa Consiliul Național Consultativ al Copiilor (CNCC). Acesta a fost creat la începutul anului curent și are misiunea de a colecta, generaliza, formula și propune conducerii MMPSF viziunile și așteptările copiilor vizavi de calitatea serviciilor sociale adresate familiilor cu copii, politicile în domeniul protecției sociale, participarea în procesul decizional, etc.

Astfel, pentru a-și putea exprima opiniile și pentru a înțelege mai bine domeniile de activitate ale ministerului, membrii consiliului au avut, recent, o întrevedere cu ministrul Muncii, Protecției Sociale și a Familiei, Ruxanda Glavan. De asemenea, tinerii consilieri au avut posibilitatea să se familiarizeze cu activitatea direcțiilor din cadrul ministerului.

Dialogul copiilor cu ministrul Ruxanda Glavan s-a axat pe rolul și implicarea tinerilor în procesele decizionale și încurajarea participării copiilor la identificarea, prevenirea și soluționarea problemelor în domeniul protecției sociale.

„Membrii Consiliului urmează să folosească la maxim potențialul, experiența și abilitățile în procesul de consultare a politicilor sociale adresate copiilor, iar împreună, să dezvoltăm și să promovăm un sistem eficient și sigur de protecție. Vă îndemn cu toată încrederea să veniți cu propuneri, să participați, să ne monitorizați și eventual să ne dați note, să fiți

acei care ne veți fi partenerii de încredere în dezvoltarea politicilor noastre”, a menționat ministrul Ruxanda Glavan.

Copiii au fost încântați de încrederea care le-a fost acordată, declarând că vor face tot posibilul ca doleanțele semenilor lor să fie auzite. *„Noi avem posibilitatea să purtăm un dialog deschis cu colegii noștri, astfel vă putem transmite mesajul lor. Înțelegem mai bine cum simt copii politicile care îi vizează, pentru că le trăim”, a declarat Cristina Ciupercă, Fălești.*

CNCC a fost constituit în scopul dezvoltării unui cadru participativ pentru copii, care să contribuie la implicarea activă a acestora în procese decizionale. Consiliul este o structură reprezentativă și consultativă și asigură dreptul copiilor la opinie și libera exprimare.

Consiliul Național Consultativ al Copiilor a fost creat cu suportul tehnic al AO “Parteneriate pentru fiecare copil”, în cadrul Proiectului “Familie puternică pentru fiecare copil”, susținut financiar de USAID.

O casă pentru a reuni o familie

Se știe din strămoși că o casă fericită este cuibul frumuseții – un cuib care ne leagă primele vise și de la care, mai devreme sau mai târziu, ne luăm zborul în lume.

... Și am ajuns la Visoca, un sat din raionul Soroca, acolo unde am cunoscut 4 frați... În realitate, de toți sunt 10 și provin din Mașcăuți, Criuleni.

Primii trei copii au crescut înainte de vreme, și-au luat visele cu ei și au plecat în lume să-și caute rostul. Ceilalți șapte, „se-mănați” prin lume, fără voia lor, au nevoie de un cuib care să-i adune împreună, să le țină de cald și să le redea familia pe care de mici nu au avut-o. Din păcate, casa în care au venit pe lume s-a transformat într-o ruină, iar părinții, departe de a-și onora propriile îndatoriri față de cei cărora le-au dat viață, au fost decăzuți din drepturile părintești acum 4 ani, copiii fiind luați în îngrijire, pentru a crește în alte case.

Loredana e cea mai mică. Ea are 8 ani și este plasată în Serviciul de asistență parentală profesionistă. Spre deosebire de alți 4 frați ai săi, ea a avut norocul de a crește într-o familie. Alexandru și Vasile (13 ani), Viorel (15 ani) și Jana (16 ani), pe lângă faptul că au rămas subit fără părinți, au fost trimiși într-o școală auxiliară, chiar dacă erau perfect sănătoși. Din 2010, copiii se află la Școala-internat auxiliară din s. Visoca, Soroca.

Ceilalți doi frați, Elena și Vitalie, își fac studiile la Școala profesională din Criuleni. Elena și-a ales meseria de croitor, iar Vitalie, după absolvire, dorește să îmbrățișeze meseria de lemnar, probabil, pentru a-și putea realiza mai repede visul de a avea o casă a lui și de a le oferi fraților mai mici posibilitatea de a-și trăi copilăria acasă, așa cum merită orice copil.

Curând, cei patru copii de la Visoca vor reveni la baștina, despre care, din motive lesne de înțeles, nu au amintiri plăcute. Nici ceilalți doi frați care acum își fac studiile la școala profesională n-ar dori să revină în comunitate de teama stigmatizării din partea localnicilor... dar vor, totuși, să stea toți împreună, pentru că ei sunt o familie.

Iar aceasta se va întâmpla când vor avea o casă proprie.

Credem cu tărie că orice vis merită a fi realizat, mai ales atunci când se naște din dorința pură a unui copil, din dragostea lui față de viață și familie.

Oricine dorește, poate să-i ajute pe cei 7 frați să redevină o familie reunită sub același acoperiș, la adăpost de griji și încălziți de siguranța unui nou început.

Vitalie, 19 ani

Vitalie este elev la Școala Profesională din Criuleni, unde învață meseria de templar, de care se declară pasionat. Prima sa lucrare realizată la școală, a fost un scaun, pe care maestrul l-au apreciat foarte bine.

Deși este încă foarte tânăr, băiatul conștientizează greul care cade pe umerii săi. El înțelege că odată ieșit din sistemul de învățământ, va trebui să preia rolul de părinte și grija față de frații mai mici, dar nu-și pierde cumpătul. Vitalie ne-a mărturisit că, pentru moment, se concentrează asupra performanțelor școlare și depune toate eforturile pentru a lua cât mai mult din învățăminte de la profesori. Acest lucru, spune el, îi va asigura o șansă în plus de a-și găsi un serviciu, iar astfel va putea să-și câștige existența. Nu se teme de muncă, pentru că e deprins să muncească de mic. Fiind cel mai mare dintre frați, a fost mereu pus în situația de a aduce o pâine în casă.

Cu toate acestea, Vitalie este un tânăr senin, cu multe vise pe care speră să le poată realiza cândva. Pe lângă visul de a le putea asigura fraților cele necesare, tânărul visează să meargă în alte țări, să cunoască specificul altor popoare... să vadă marea... Dar,

cel mai mult, Vitalie își dorește o casă. *“Nu neapărat să fie mare, dar să fie o casă curată. Să trăim decent. Să fac curățenie așa cum îmi place mie și să ne simțim bine acolo cu toții”.*

Băiatul nu renunță nici la pasiunea lui pentru tâmplărie. Și-ar dori ca primele sale lucrări să le dăruiască fraților: pentru Vasile, de exemplu, ar confecționa un șevalet pentru pictură, pentru Loredana, o păpușă din lemn, pentru Lenuța și Jana ar face o masă trainică și mai multe scaune. Masa ar fi locul în jurul căruia să se adune toți împreună, să-și împărtășească bucuriile și să-și facă planuri de viitor. Vitalie chiar are schițat imaginar cum și-ar construi ferestrele și ușile casei, doar de-ar avea și instrumentele necesare.

Elena, 17 ani

Elena va împlini în curând 18 ani, iar acel moment va fi decisiv în viața ei. Împreună cu Vitalie, fratele de 19 ani, îi va primi sub tutelă pe frații lor mai mici: Jana, Viorel, Vasile și Alexandru, aflați acum în orfelinat și Loredana, găzduită temporar într-o familie. Rolul de soră mai mare îl va suplini cu cel de mamă, însă asta nu o sperie deloc.

“Simt că o să mă descurc, deoarece pentru asta am trecut prin toate, și cred că nu o să-mi fie greu”, spune Elena.

Jana, 16 ani, clasa a VIII-a

Jana este sora care are grijă de cei trei frați aflați în școala-internat, îi ajută și atunci când întâmpină greutăți la obiectele școlare. Vrea neapărat să fie împreună cu frații și surorile sale. Din disciplinele de studiu cel mai mult îi place limba română și îl citește cu drag pe Ion Druță. Din toată opera, un loc aparte îl ocupă o povestioară în care este descrisă viața a doi frați. Jana spune că se regăsește în această povestioară și tocmai de aceea, o simte atât de aproape. În viitor se vede croitoreasă, cu toate că îi place foarte mult să cânte și să danseze, participând cu plăcere la activitățile culturale din cadrul instituției rezidențiale. Casa pe care și-o dorește foarte

Deoarece, prin lege, părinții lor nu mai pot avea grijă de ei, copiii au trebuit să se maturezeze prea repede.

“A fost foarte greu, am trecut prin foarte multe clipe grele până a ajunge la școală. Foarte multe greutăți am avut cu părinții acasă”, a afirmat tânăra.

Chiar dacă a rămas singură să-și poarte de grijă, Elena nu s-a lăsat pradă greutăților și a intrat la Școala Profesională din Criuleni. Acum face practica la Chișinău, dar e nevoită și să lucreze. *“În oraș acum totul e scump și am nevoie de bani. Sigur că vreau să muncesc ca să am bani”,* a adăugat Elena.

Visul Elenei, dar și al celorlalți frați este să fie împreună. Iar asta se va întâmpla când vor avea o casă proprie. *“Înseamnă ca o comoră, dacă ai casă, ai totul. Pentru mine e important ca frații să fie împreună cu mine, să-i ajut. Să nu plece de lângă mine niciodată. Doar când o fi mari și o să facă familii. Ei deja sunt mari și pot să mă asculte. O să mă simt și eu mai greu, dar o să ne ridicăm încet”,* a completat Elena.

mult, Jana și-o închipuie frumoasă și luminoasă. În grădină ar sădi un copac de cireși și multe legume, din care împreună cu frații ar pregăti mâncare gustoasă și sănătoasă.

Vasile, 13 ani, clasa a VI-a

Vasile și Alexandru sunt gemeni. Ei au vise îngemănate, dorințe îngemănate, putere și speranță la puterea a doua, cât pentru a acoperi neputința celorlalți frați. Vasile își dorește foarte mult să fie împreună cu ceilalți frați, fericiți și bucuroși. Pentru Vasile, fericirea este să fie alături de cei dragi. Băiatul își dorește să devină zidar, de aceea se gândește să-și facă studiile în acest domeniu, mai ales că îi place să învețe. Prima lui lucrare, după ce își va primi calificarea de zidar, ar fi un gard frumos pentru casa lor comună și o căsuță mică pentru surioara lor, Loredana, acolo unde ea cu prietenele ei și-ar organiza locul de joacă. Vasile desenează foarte frumos, iar atunci când visul pare să nu mai încapă în sufletului lui, băiatul îl așterne pe foaie: încetul cu încetul casa lor prinde contur... și ce casă e aceea, dacă în ea nu sunt icoane? Creionul simplu, mânu-

it cu măiestrie de mâna lui Vasile, dă viață unor icoane foarte frumoase. Băiatul spune că la început a fost doar curiozitatea dacă i se va primi, după care numărul lucrărilor a crescut considerabil. Și-a dorit încă de mic să meargă la cercul de pictură, dar faptul că s-a aflat într-o instituție rezidențială nu i-a permis acest lucru. Vasile însă nu se lasă bătut și spune că neapărat își va urma visul.

Alexandru, 13 ani, clasa a VI-a

Alexandru, cel mai mult, acum își dorește să fie împreună cu frații săi și să locuiască în casa lor. Băiatul visează la o casă frumoasă, luminoasă și neapărat spațioasă, ca să fie loc destul pentru toți cei șase frați ai săi.

Este un băiat străduitor. Are o reușită bună la școală, iar printre orele preferate se numără educația fizică, în special baschetul.

Deși are doar 13 ani, Alexandru deja știe că după ce va absolvi școala, va merge să învețe de șofer, întrucât marea lui pasiune sunt mașinile. Băiatul ne-a confesat că mai visează să-și plimbe frații cu un Mercedes și să le asigure cele necesare, pentru ca ei să nu ducă lipsă de nimic. Deși au stat separați mai mereu, dragostea pe care acești frați o nutresc unii față de alții este un exemplu pentru oricine: se înțeleg din priviri și își iau apărarea unul altuia atunci când e nevoie. O primă activitate pe care frații planifică să o facă împreună, atunci când vor avea o casă a lor, va fi să planteze legume și niște copaci de meri, peri și neapărat cireși.

Viorel, 14 ani, clasa a VIII-a

Lui Viorel, din toate obiectele școlare cel mai mult îi place limba română. Citește cu plăcere operele lui Mihai Eminescu și Ion Creangă, în special „Amintirile din copilărie”. Citind isprăvile lui Nică își aduce aminte, zâmbind, de ghidușiile pe care le făceau împreună cu frații săi atunci când erau mai mici. Viorel și-a propus să devină zidar, ca fratele său Vasile. În casa lor, s-ar ocupa de curățenie, deoarece îi place această activitate. De asemenea, ar găti gustos și cu cea mai mare plăcere pizza și cartofi prăjiți, mâncare pe care o iubesc toți frații.

Loredana, 8 ani

Loredana este mezina familiei. Ea are 8 ani și, de patru ani, este plasată în Serviciul de asistență parentală profesionistă din Criuleni. Fetița s-a adaptat ușor la noua sa familie. Atât de mult își dorea niște părinți, încât din primele zile le-a spus “mamă” și “tată” celor care au fost angajați să aibă grijă de ea. Atunci când sunt întrebați de sora mai mică, frații toți au același zâmbet, iar ochii li se umezesc de dor. Cu cea mică au petrecut cel mai puțin timp, dar se bucură pentru ea – Loredana a cunoscut adevărata fericire de a trăi într-o familie. Deși a fost separată de frați la doar patru ani, Loredana îi ține minte pe fiecare, iar vizitele lor sunt un adevărat

prilej de sărbătoare pentru ea. Le simte dorul, chiar dacă în noua ei familie nu-i lipsește nimic. Aici în familie se bucură de căldura și atenția altor copii care au primit-o cu brațele deschise. Loredana este o fetiță foarte ageră și harnică. Se pregătește de școală, pentru că la 1 septembrie va merge în clasa întâi. Îi plac poveștile, iar în familia în care se află acum, se bucură de o întregă colecție de povești. Ursulețul de pluș este jucăria ei preferată. Loredana își dorește să poată reveni acasă, alături de frații ei, iar noi toți putem să-i îndeplinim dorința.

Toți cei șapte doresc să-și îndeplinească visul lor cel mare - de a avea o casă. Oricine crede că le poate fi alături, poate face o donație în beneficiul acestor copii. Orice contribuție este binevenită. Vă mulțumim în numele întregii familii.

AO”Parteneriate pentru fiecare copil”

Cf: 1010620002091

MD 2009, or. Chișinău,

str. M.Kogîlniceanu 75, of 3,7;

Cd: 2224710SV43779397100

BC”Mobiasbanca-Groupe Societe Generale” SA Chișinău

MOBBMD22

Cadrul de bunăstare a copilului și factorii protectori ai familiei discutați la un atelier de lucru organizat de PPFC

Factori de decizie și specialiști din domeniile protecția copilului și educație din șase raioane ale republicii au fost familiarizați cu abordările privind cadrul de bunăstare a copilului și factorii protectori ai familiei, în cadrul unui atelier de lucru organizat de PPFC.

Agenda atelierului a inclus subiecte privind dezvoltarea parteneriatului și colaborării între diverși specialiști și sectoare, aplicarea indicatorilor de bunăstare, cadrul de evaluare comună a copilului și factorii protectori ai familiei. De asemenea, a fost prezentat programul de asistență psihosocială pentru copii „PANDA” („Program de Asistență Non-alcool Dependență”), pilotarea căruia a fost deja inițiată în unul din cele 11 raioane partener, alte două raioane fiind în proces de pregătire.

De asemenea, participanții au fost consultați referitor la conceptul de învățare între ra-

ioane, elaborat de PPFC și consultat anterior cu cinci APL. Acesta servește drept suport profesioniștilor de același rang în stabilirea unei colaborări, precum și în valorificarea și schimbul de experiență existent în raioanele partener. Conceptul respectiv va fi recomandat pentru extindere la nivel național, după pilotare.

Evenimentul a fost organizat de AO „Parteneriate pentru fiecare copil” (PPFC), în cadrul proiectului “Familie puternică pentru fiecare copil”, finanțat de USAID.

Această publicație este realizată în cadrul proiectului „Familie puternică pentru fiecare copil” de AO „Parteneriate pentru fiecare copil” în cooperare cu Guvernul R. Moldova, prin intermediul Advancing Partners & Communities (acord Nr. APC-GM-0028), în cadrul unui acord de cooperare încheiat cu Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională pe o perioadă de 5, valabil din 01 octombrie 2012 (Nr. AID-OAA-A-12-00047).

Colegiul de redacție:

Violina LAVRIC, Manager Comunicare PPFC
Tatiana COCIAȘ, Specialist în Comunicare și Relații cu Publicul PPFC
Design și procesare computerizată:
Ecaterina RUSSU

AO „Parteneriate pentru fiecare copil”
Str. Kogălniceanu 75, of. 3, 7
Chișinău, MD – 2009
Republica Moldova
Tel.: + 373 22 23 86 69
e-mail: presa@p4ec.md, web: www.p4ec.md